

razliki med naravoslovnimi in psihološkimi disciplinami, ki je obenem najširša in najgloblja razlika med znanostmi. Naravoslovje in psihologija se pa ne razlikujeta v tem, da raziskujeta različne predmete, temveč edinole v tem, da obdelujeta z različnih vidikov isto na sebi enotno izkušnjo. Ni «naravoslovnih» objektov, za katere bi se ne zanimala tudi psihologija: kamen, roža, žarek itd., ki jih raziskuje naravoslovec, so obenem objekti psihologije, kot odnosne predstave (doživljanja) namreč, iz česar sledi, da je popolnoma napačno tradicijsko razlikovanje med «zunanjo» in «notranjo» izkušnjo, ki jo lahko le na dva načina obdelujemo, namreč posredno ali neposredno. Naravoslovje raziskuje to eno celokupno izkušnjo, v kolikor smatra njene objekte, oziroma njih lastnosti za nezasvisne od kateregakoli subjekta, psihologija pa le z ozirom na razmerje teh objektov k subjektu, t. j. le z ozirom na one njihove lastnosti, ki jih jim subjekt neposredno pripisuje. Staro razlikovanje med zunanjo in notranjo izkušnjo se mora torej zamenjati z razlikovanjem med posredno in neposredno izkušnjo, ki ne pripoznava nobene realne razlike med zunanjo in notranjo izkušnjo, smatrajoč to razliko le za razliko v vidikih, s katerih se obdeluje in raziskuje tam kakor tukaj le ista celokupna in v sebi enotna izkušnja, ki je — naravoslovno gledana — istovetna s celokupno izkušnjo v njeni posredni objektivni realnosti — psihološko motrena pa z isto celokupno izkušnjo, a v njeni neposredni subjektivni realnosti. Torej gre v resnici le za razliko v metodi in vidikih, če raziskuje naravoslovje pojave kakor kamen, luč, rožo..., t. j. «objektivni» del iste celokupne izkušnje, psihologija pa le pojave kakor predstava, čustvo, afekt..., t. j. zopet isto celokupno izkušnjo, toda v njeni bodisi spet objektivni (predstave), bodisi strogo subjektivni (čustvo, afekt) neposredni danosti.

Le na teh temeljih — pravi Wundt — se dá zasnovati psihologija kot plodonosna samostojna znanost. Da je to Wundtovo naziranje napačno, bom obširno pokazal na drugem mestu; tukaj mi v ta namen ni na razpolago dovolj prostora.

Fr. Veber.

L. N. Tolstoj: Otac Sergije. [Iz Tolstojeve zapuščine.] Prevod Nik. Vidakovića. (Mala Biblioteka 212.—214.) Izdanje J. B. Djurgjevića, Beograd-Sarajevo. (V cirilici.)

Nekoč smo sedeli v ljubljanski kavarni. Bilo je pred Božičem. Med pogovorom je znanec potegnil iz žepa pismo od svojega prijatelja, ki živi nekje v provinci, in nam prebral poslednji stavek: «Pozdravljam vas vse in želim, da bi se spominjali Gospoda našega, Krista.» Vtis je bil mogočen. Nekdo je dejal nehote: «Čuden človek!» Vsi drugi so molčali in v tem molku se je tajila misel, ki je govorila v vseh: «Kdo je neznanec, ki je tako preprosto izrekel nekaj tako svetega, silnega in lepega in tako resnega, kakor sama resnica.» Misel je zbudila predstave o globokem, vernem življenju, o samostojnem iskanju v samoti. «Kakšno je njegovo življenje?» se je vprašala — in nekaj kakor domotožje je prevzelo vso našo družbo.

Nekaj podobnega občuti človek, če bere Tolstojevega «Očeta Sérgija». Človek spremlja tega ambicioznega oficirja, ambicioznega meniha, vdanega puščavnika, oplitvelega čudotvorca, padlega meniha, skesanega grešnika in sibir-

skega hlapca po njegovi strašno samotni, trdi poti od posvetne ambicioznosti, preko tragične ljubezni, v zaničevanje posvetnosti, v pravo stremljenje, v trenotke najvišje blaženosti, v pogovore ž njegovim Bogom, v najstrašnejše dvome, omahovanje, nevero, v zmago nad izkušnjo, do novega viška. Od tu v čudotvorstvo, v razkroj zbranosti, padanje pred Bogom in v rast posvetne slave, v pijanost in padec. In še naprej, preko vsega tega, v poslednjo ponižnost, poslednjo zmago, v kraljestvo miru in zopet trajno občevanje z Bogom. In tekom cele te orjaške poti se zbero v tebi dosedaj neopažene slutnje v spoznanje in zavest, da je poleg tega kričečega in šumečega posvetnega življenja v tebi samem drugo, tiho, mirno in globoko življenje, ki ga ne moreta prevpiti ne krik ne šum tega sveta in ki je edino zadovoljivo in edino važno. Bereš in čutiš domotožje, ki te z neznansko silo vleče v to tvojo tiho, daljno, daljno domačijo, in morda ti postane samotni, trepeči roman, ki si ga spremljal z začudenimi očmi, razumljiv, soroden in drag.

V «Očetu Sergiju» se mi zdi Tolstoj kakor kipar, ki je vprl oči v nadzemesko prikazen, z rokami pa mrzlično gnete ilo v podobe. Njegovi prijemi so kratki, nestrpni — mudi se mu —, toda verni in iskreni; vsak prijem je nova oblika iste nadzemeske prikazni. In ta prikazen ni pot očeta Sergija; pot je le oblika tiste resnice, o kateri govori Tolstoj. Resnica je zapopadena globlje — v vsaki kretnji, vsaki misli, v vsakem boju. Ta resnica je resnica življenja, našega človeškega življenja, je bolečina in slast zavesti, da je življenje naloga, ki nam je naložena od Stvarnika; njen sijaj pa je žalosten, bolesten, obojen, svetel in radosten in vendar grenak in otožen, tisto torej, kar nam vedno in vedno, v tisočeri oblikah govori in pripoveduje dobra umetnost.

Vidakovičev prevod je v splošnem boljši ko poslednji naši slovenski prevodi ruskih izvirnikov. Mest, ki bi jih prevajavec ne bil razumel, morem naštetih zelo malo. V celoti ruščino precej dobro obvlada; kako je s srbsčino, ne morem reči, ker je ne poznam natančno. Opozarjam na sledeči dve napaki: ruski «poddélivatsja k komú» ne pomeni «podražavati», temveč pomeni prilizovati se, skušati živeti komu v (dopadajenje (str. 8, vrsta 12; str. 21, vrsta 15). Na strani 27. prevede Vidakovič v 22. vrsti rusko frazo, ki pomeni: «vse je vedno eno in isto» z «i to je isto tako», kar pa ne izrazi Tolstojeve misli.

Bolj površnosti kot neznanju moram pripisovati sledeče nepravilnosti: na str. 45. v 11. vrsti mora biti «devet godina» ne pa «sedem godina»; na str. 49. stoji v prvi vrsti v prevodu «jesen» mesto «proljeće» (pomlad). Na str. 50., vrsta 20., bi moral prevajavec na prvi mah uganiti, da govori avtor o ruski vrsti tercijalk in bi moral rabiti ženski spol.

Manj ugoden vtis pa napravi dejstvo, da je prevajavec semintja izpustil po cele stavke, nekje celo cel, zelo važen odstavek. Da^m je rabil pri svojem delu nepopolno izdajo, se mi zdi nemogoče, ker vidim po mestih, ki jih je ruska cenzura črtala, da jih pozna, in jih tudi prevede. Ostaneta še dve možnosti: ali površnost, ali pa se je hotel prevajavec izogniti težavnim mestom (ta možnost je verjetnejša). Neprijetno je oboje. —

Tako je izpuščen na str. 20. v 9. vrsti prehodni stavek: «In to zlo čustvo je izbruhnilo». Na str. 31. manjkajo v 5. vrsti od spodaj celi trije stavki: «Iste kaplje so padale v kad, ki je stala pod vogalom. Zunaj je stala megla, ki razjedaja sneg. Bilo je tiho, tiho». Na str. 34. je izpuščen v 14. vrsti sledeči stavek:

«Zaloputnil je zunanja vrata, ne da bi zataknil ročice, stopil preko veže in prišel v sobico». Najtežje odpustljivo pa je mesto na 76. strani v 15. vrsti, kjer je izpuščen sledeči odstavek: «Če je mogel pomagati ljudem s svetom, ali s svojo izobraženostjo, ali s tem, da jih je pomiril, če so se prepirali, ni videl hvaležnosti, ker je vedno odšel». V tem stavku je vendar poudarjeno nasprotje med prejšnjim življenjem za posvetno slavo in med sedanjim za Boga. In šele po tem stavku dobi sledeči: «In polagoma se je jel Bog pojavljati v njem» — svojo polno donečnost.

Da ni teh poslednjih važnejših nedostatkov, bi lahko dejal, da je prevod kar se tiče točnosti, dostojen.

Josip Vidmar.



KRONIKA.

Slovenska Matica. Narodno ujedinenje je prisililo tudi Slovensko Matico, da je pričela misliti na času primerno preosnovo svojega delovanja. Matičin odbor je razpravljaval o tem zlasti spomladi leta 1920. Govorilo se je, naj bi postala Matica začetek bodoče slovenske akademije, ki se je zamislila na široki, moderni podlagi. V njej naj bi živela Matica dalje kot poseben literaren razred. Društvo slovenskih leposlovcev pa je delovalo na to, da ostani Matica literarno društvo in založnica leposlovnih in poljudno-znanstvenih knjig. V ta namen je spremenilo Matičina pravila in jih predložilo Matičinemu odboru in občnemu zboru. Pravila so bila z malimi spremembami sprejeta in potrjena od vlade. Bistvo spremenjenih pravil je, razširiti Matičino delovanje s tem, da bo izdajala poleg rednih tudi izredna izdanja, da si osnuje v lastni hiši po možnosti knjižarno in misli tudi na tiskarno in knjigoveznico. Število odbornikov se skrajša od 40 na 20 s pripombo, da mora biti med temi dvajsetimi 16 književnikov. Med člane se uvrste še pokrovitelji, pregledniki računov se zamenjajo z važnejšim nadzorstvom in volitve se spremenijo v toliko, da volijo odslej odbor in nadzorstvo poleg častnih članov, pokroviteljev, ustanovnikov le tisti letniki, ki so bili zapovrstjo tri zadnja leta Matičini naročniki. Glasujejo samo navzočni. — Na izrednem občnem zboru dne 7. novembra 1920. so bili izvoljeni v odbor književniki: dr. Anton Breznik, Ante Debeljak, dr. Josip Debevec, dr. Fran Detela, Fran Finžgar, Vida Jerajeva, dr. Alojz Kraigher, dr. Ivan Lah, Vladimir Levstik, dr. Dragotin Lončar, Milan Pugelj, Maks Pleteršnik, dr. Ivan Prijatelj, dr. Ivan Tavčar, Ivan Zorec in Oton Župančič. Za odbornike gospodarje: Friderik Juvančič, Josip Kramar, Avgust Tosti, Ivan Zorman. V nadzorstvo: Ivan Hiter, Ivo Peruzzi in Zorko Prelovec. Nato je izvolil odbor za predsednika dr. Dragotina Lončarja, za prvega podpredsednika dr. Ivana Prijatelja, za drugega podpredsednika Frana Finžgarja in za blagajnika Ivana Zorca. Tajnik je Milan Pugelj. Novi odbor je sklenil Matico poživiti ter jo po možnosti razviti v večje narodno založništvo. Svoje delo je pričel s tem, da je odredil tisk zemljevida slovenskega ozemlja. Za leto 1920. izda spet redne publikacije, in sicer: kratko spomenico v spomin petdesetletnice Matičinega delovanja, dve knjigi pripovedne vsebine in eno znanstvene. Ob-